

Forslag
til
Lov om ændring af lov om ansættelse i stillinger i folkekirken m.v.
(Udvidelse af adgangen til at søge præstestillinger)

§ 1

I lov om ansættelse i stillinger i folkekirken m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 864 af 25. juni 2013, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 3 indsættes:

”§ 3 a. Kirkeministeren kan efter anmodning give en person, der ikke opfylder betingelserne i § 1, stk. 1, men har bestået kandidateksamen ved et dansk universitet eller anden offentlig anerkendt udenlandsk eksamen på kandidatniveau, tilladelse til at søge præstestillinger i folkekirken.

Stk. 2. For at få tilladelse til at søge præstestilling i folkekirken i henhold til stk. 1 stilles der krav om, at vedkommende har bestået en individuelt sammensat teologisk efteruddannelse på baggrund af ansøgerens forudgående kompetencer og kvalifikationer. Efteruddannelsens sammensætning fastsættes i det enkelte tilfælde af kirkeministeren.

Stk. 3. Personer, der ønsker en teologisk efteruddannelse i henhold til stk. 2, afholder selv de dermed forbundne udgifter.

Stk. 4. Kirkeministeren bemyndiges til at nedsætte et rådgivende udvalg, der skal afgive indstilling til kirkeministeren om sammensætningen af den teologiske efteruddannelse i henhold til stk. 2. Kirkeministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere bestemmelser herom, herunder om udvalgets sammensætning og virke.”

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 2021.

Stk. 2. Kirkeministeren fremsætter i folketingsåret 2030/2031 forslag om revision af denne lovs § 1.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	2
2. Lovforslagets indhold.....	3
2.1. Gældende ret	3
2.2. Præstemangeludvalgets overvejelser	5
3. Kirkeministeriets overvejelser og lovforslagets udformning	6
4. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige	8
5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.	8
6. Administrative konsekvenser for borgere	8
7. Miljømæssige konsekvenser	9
8. Forholdet til EU-retten.....	9
9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.	9
10. Sammenfattende skema	9

1. Indledning

Formålet med lovforslaget er at modvirke mangel på kvalificerede ansøgere til ledige præstestillinger.

Præstemanglen mærkes i hele landet og særligt i yderområderne. Det er ikke kun et problem for folkekirken men også for lokalsamfundene, hvor kirken ofte er blandt de få tilbageværende samlingspunkter.

Da der i de kommende år, hvor store årgange ventes at gå på pension, ikke er udsigt til, at antallet af nye teologiske kandidater fra universiteterne vil være tilstrækkeligt til at dække behovet, ønskes en udvidelse af adgang til at søge præstestillinger.

Lovforslaget bygger på Præstemangeludvalgets betænkning fra september 2018. Udvalget blev nedsat i april 2016 og var sammensat af repræsentanter for biskopperne, Landsforeningen af Menighedsråd, Den danske Præsteforening og Danmarks Provsteforening. Kirkeministeriet fungerede som formand og sekretariat.

Lovforslaget tager på den baggrund sigte på at øge antallet af potentielle kandidater til ledige præstestillinger i folkekirken.

Det foreslås således, at personer, der ikke opfylder de nuværende ansættelsesbetingelser i ansættelseslovens § 1, stk. 1, men har bestået kandidateksamen ved et dansk universitet eller anden offentlig anerkendt udenlandsk eksamen på kandidatniveau, kan gives tilladelse af kirkeministeren til at søge præstestillinger i folkekirken, såfremt de pågældende består en individuelt sammensat teologisk efteruddannelse.

Det foreslås endvidere, at kirkeministeren nedsætter et rådgivende udvalg, der skal afgive indstilling til ministeren om sammensætningen af den enkelte ansøgers teologiske efteruddannelse.

Lovforslaget genindfører dermed i en vis udstrækning den retstilstand, der fulgte af § 2, stk. 1, nr. 3 og § 2, stk. 2 i den tidligere gældende lov fra 1962 om adgang til præsteembeder i folkekirken. Ifølge denne såkaldte "akademikerbestemmelse" kunne personer, der ved et af universiteterne eller anden højere læreanstalt i Danmark havde bestået en anden afsluttende prøve end den teologiske, under særlige omstændigheder opnå tilladelse til at søge præstestillinger i folkekirken, idet kirkeministeren bemyndigedes til at fastsætte en særlig prøve og/eller supplerende uddannelse for den pågældende.

Denne adgang til at søge præstestilling i folkekirken blev ophævet med Lov nr. 132 af 27. marts 1985, idet det under behandlingen af lovforslaget om ophævelse var forudsat, at de samtidige bestræbelser med en fuldstændig revision af loven blev videreført. Dette skete med vedtagelsen af lov nr. 274 af 13. maj 1987, som trådte i kraft 1. juli 1987, og som indeholdt den nuværende formulering af ansættelseslovens § 2. Denne bestemmelse giver mulighed for, at ikke-teologer kan få tilladelse til at søge præstestilling i folkekirken, hvis den pågældende er fyldt 35 år og i fremtrædende grad har vist sig i besiddelse af egenskaber, der har væsentlig betydning for varetagelse af præstestilling, og hvis den pågældende består en af kirkeministeren fastsat prøve. Det var i lovforarbejderne til lov nr. 274 forudsat, at § 2 skulle indebære en bogstavelig antalsmæssig begrænsning, således at der gennemsnitlig kun blev tale om ganske enkelte tilladelser årlig.

Det bemærkes, at den nuværende adgangsvej for ikke-teologer i ansættelseslovens § 2 ikke ophæves, men suppleres med en ny adgangsvej i § 3 a.

2. Lovforslagets indhold

2.1. Gældende ret

Betingelserne for ansættelse som præst i folkekirken er fastsat i kapitel 1 i lov om ansættelse i stillinger i folkekirken m.v. (ansættelsesloven).

For så vidt angår de rent uddannelsesmæssige ansættelsesbetingelser, følger det af ansættelseslovens § 1, stk. 1, nr. 1-3, at der i præstestillinger i den danske folkekirke kan ansættes:

1. Personer, der har bestået teologisk kandidateksamen fra et dansk universitet.
2. Personer, der har virket som præst i den grønlandske kirke, og som har bestået den af Landstinget i Grønland forordnede videregående uddannelse i kristendomskundskab, samt behersker det danske sprog.
3. Personer, der i mindst 7 år har virket som præst for evangelisk-lutherske frimenigheder, der opfylder betingelserne for at få folkekirkens kirker overladt til brug, hvis biskoppen i det stift, hvor vedkommende senest har virket som frimenighedspræst, anbefaler dette.

Hovedvejen til stillingen som præst i folkekirken er ansættelseslovens § 1, stk. 1, nr. 1. Langt den overvejende del af ansøgere til præsteembeder i folkekirken har således en teologisk kandidateksamen fra et dansk universitet som uddannelsesmæssig baggrund.

I forbindelse med Erhvervs- og Selskabsstyrelsens implementering i 1992 af EU-direktiv 89/48/EØF om arbejdskraftens frie bevægelighed og om fri overførsel af uddannelse over 3 års varighed blev det efter høring af Justitsministeriet fastslået, at stillingen som præst i den danske folkekirke er forbundet med en sådan grad af myndighedsudøvelse, at der i henhold til EU traktatens art. 48, stk. 4 (nu art. 39, stk. 4) ikke er ligestilling mellem danske borgere og andre, og dermed at nationale uddannelseskrav kan opretholdes.

Kirkeministeriet modtager jævnligt henvendelser fra personer med en udenlandsk teologisk eksamen om deres mulighed for at søge en præstestilling i folkekirken.

I disse sager henviser Kirkeministeriet til Det Teologiske Fakultet på Københavns Universitet eller det teologiske fagområde på Aarhus Universitet med henblik på en vurdering af, hvorvidt den konkrete udenlandske eksamen umiddelbart kan sidestilles med en teologisk kandidatgrad fra et dansk universitet, eller om ansøgeren først skal gennemføre en række fag eller kurser. Langt de fleste skal tage flere supplerende fag eller kurser, inden den udenlandske eksamen kan sidestilles med en dansk teologisk kandidatgrad.

Ansættelseslovens § 1, stk. 2, fastslår desuden, at præster skal være medlem af folkekirken, og lovens § 5 fastslår, at ved ansættelse som præst skal folkekirkens præsteløfte aflægges.

Ansættelseslovens § 1, stk. 3, fastslår videre, at kirkeministeren kan bestemme, at deltagelse i uddannelse på folkekirkens institutioner til uddannelse og efteruddannelse af præster er en betingelse for ansættelse som præst.

Denne bemyndigelse er udmøntet ved bekendtgørelse nr. 13 af 10. januar 2018 om Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter.

Det følger af bekendtgørelsens § 7, at den forberedende uddannelse ved Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter (pastoralseminariet) – der har en varighed på 19 uger, inklusiv anvist praktik – omfatter præstens embede og funktioner, herunder deltagelse i menighedens ledelse og medlemskab af menighedsrådet, forkyndelse, gudstjeneste, kirkelige handlinger, samtaler, undervisning og administration.

Det følger desuden af bekendtgørelsens § 8, at præster i løbet af deres første 2 ansættelsesår skal gennemføre en obligatorisk efteruddannelse. Denne obligatoriske efteruddannelse består af 2 internatkurser af en uges varighed og omfatter opfølgning af de i § 7 nævnte områder, de øvrige teologiske hoveddiscipliner med henblik på arbejdet som præst og orientering om aktuelle kirkelige, kulturelle og samfundsmæssige forhold.

Det følger af bekendtgørelsens § 24, stk. 1, at teologiske kandidater fra et dansk universitet og øvrige, der kan opnå ansættelse som præst i den danske folkekirke, har adgang til den forberedende uddannelse, jf. bekendtgørelsens § 7.

Det følger af bekendtgørelsens § 25, stk. 1, at præster, der ansættes første gang i folkekirken, har adgang til den obligatoriske efteruddannelse, jf. bekendtgørelsens § 8.

Ud over hovedreglen til ansøgernes uddannelsesmæssige baggrund i ansættelseslovens § 1, stk. 1, indeholder ansættelsesloven i §§ 2 og 3 en række særbestemmelser, der kun finder begrænset anvendelse i praksis.

Ansættelseslovens § 2 giver således mulighed for, at en person, der ikke opfylder betingelserne i ansættelseslovens § 1, stk. 1, kan få tilladelse til at søge præstestilling, såfremt vedkommende i fremtrædende grad har vist sig i besiddelse af egenskaber, der har væsentlig betydning for varetagelse af præstestilling. Tilladelse kan dog kun gives, hvis ansøgeren er fyldt 35 år og består en af kirkeministeren fastsat prøve.

Det er i lovbemærkningerne til bestemmelsen forudsat, at ”bestemmelsen kun kan bringes i anvendelse undtagelsesvis”, og at ”der gennemsnitlig kun bliver tale om ganske enkelte tilladelser årlig”.

Lovbemærkningerne forudsætter endvidere, at ”der er tale om egenskaber, der har manifesteret sig på helt åbenbar måde, og som tillige har væsentlig betydning for varetagelse af en præstestilling”. Det er således en forudsætning for anvendelsen af § 2, at der foretages en konkret vurdering af de forskellige egenskaber, som den pågældende ansøger er i besiddelse af.

Den konkrete vurdering af ansøgers egenskaber foretages i henhold til lovbemærkningerne af biskoppen i det stift, hvor den pågældende har bopæl. Vurderingsniveauet skal dog afstemmes med

Kirkeministeriets, således at "praksis bliver tilnærmelsesvis ens i alle stifter, og at bestemmelsen ikke mister sin karakter af undtagelsesbestemmelse".

Endelig forudsætter lovbemærkningerne, at ansøgerens teologiske ballast sikres gennem en prøve, som i det enkelte tilfælde tænkes fastlagt og forestået af biskoppen "med sådan bistand, som biskoppen konkret finder ønskelig".

I overensstemmelse med lovbestemmelserne administreres bestemmelsen i samarbejde mellem Kirkeministeriet og biskopperne. Biskoppens indstilling af en ansøger til prøve og prøvens indhold skal således godkendes af kirkeministeren. Når prøven er afholdt, indsender biskoppen en indstilling til Kirkeministeriet om, hvorvidt der bør gives en tilladelse efter § 2 i ansættelsesloven.

Det følger af ansættelseslovens § 3, at en ikke-teolog kan ansættes i præstestilling efter en procedure fastsat i lovens § 12. Bestemmelsen betegnes almindeligvis som "kåningsbestemmelsen" og forudsætter et udbredt folkeligt ønske om at få en bestemt person som præst.

Proceduren indebærer for ansættelse som sognepræst blandt andet krav til, hvordan det udbredte ønske konstateres, samt 2/3 flertal ved en efterfølgende afstemning på et menighedsmøde for alle folkekirkemedlemmer i pastoratet.

Ved ansættelse som valgmenighedspræst er proceduren mere simpel og kræver blot vedtagelse på et menighedsmøde (generalforsamling) i valgmenigheden med et flertal på 2/3 af de afgivne stemmer.

Ansættelse efter kåningsbestemmelsen skal tiltrædes af biskoppen, men kirkeministeren har ikke pligt til at udnævne, selvom proceduren gennemføres.

Bestemmelsen har ikke – i hvert fald i nyere tid – været anvendt ved ansættelse i sognepræstestillinger og anvendes kun sjældent ved ansættelse af valgmenighedspræster.

2.2. Præstemangeludvalgets overvejelser

Præstemangeludvalget finder det afgørende, at ansøgere til præstestillinger i folkekirken som hovedregel fortsat opfylder kravet i ansættelseslovens § 1, stk. 1, nr. 1, og således har bestået en teologisk kandidateksamen fra et dansk universitet.

For at forebygge en situation, hvor ledige præstestillinger i fremtiden ikke vil kunne besættes grundet mangel på kvalificerede ansøgere, ønsker Præstemangeludvalget dog at genindføre en mulighed for, at ansøgere med en anden akademisk kandidatgrad end den teologiske under nærmere vilkår kan få tilladelse af kirkeministeren til at søge præsteembeder i folkekirken.

Der har i Præstemangeludvalget været enighed om, at det skal være en væsentlig forudsætning for at søge præstestilling i folkekirken, at ansøgere uden teologisk kandidatgrad fra et dansk universitet i stedet har bestået en anden akademisk uddannelse på kandidatniveau. Præstemangeludvalget finder således ikke, at f.eks. en bachelorgrad udgør en tilstrækkelig kvalificeret uddannelsesmæssig forudsætning for sådanne ansøgere til varetagelse af præstestillinger i folkekirken.

Præstemangeludvalget lægger herved vægt på, at arbejdet som præst er kendetegnet ved at indebære en mangfoldighed af akademiske discipliner i arbejdet med kommunikation, kultur, værdier, etiske spørgsmål, filosofi, formidling, sprog, historie, litteratur og almen dannelse.

Præstemangeludvalget finder desuden, at der – udover en akademisk uddannelse på kandidatniveau – skal stilles krav om en teologisk efteruddannelse, afhængig af den pågældende kandidats konkrete uddannelsesmæssige forudsætninger. Præstemangeludvalget vurderer, at en efteruddannelse af sammenlagt 2-3 års varighed, som udgangspunkt vil kunne give den fornødne viden og indsigt i relevante teologiske fag.

Præstemangeludvalget foreslår, at den teologiske efteruddannelse fastsættes af kirkeministeren efter indstilling fra et rådgivende udvalg blandt fag, der på tidspunktet er tilgængelige på universiteternes teologiske uddannelser eller ved Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter (FUV). I forlængelse heraf forudsætter udvalget desuden, at den forberedende uddannelse for præster ved pastoralseminariet gennemføres.

Præstemangeludvalget foreslår, med henvisning til en formulering i den tidligere akademikerbestemmelse, som var gældende i perioden 1962-1985, at den supplerende adgang til at søge præstestilling i folkekirken skal finde anvendelse, når særlige omstændigheder gør sig gældende. Det fremgår af Præstemangeludvalgets betænkning, at der herved sigtes på andre erfaringer hos ansøger end den pågældendes uddannelsesniveau. Præstemangeludvalget foreslår i det lys, at påbegyndelse af den teologiske efteruddannelse forudsætter godkendelse fra Kirkeministeriet på baggrund af indstilling fra biskoppen og det rådgivende udvalg.

Præstemangeludvalget foreslår, at kirkeministeren bemyndiges til at nedsætte det rådgivende udvalg og fastsætte nærmere regler om dets sammensætning og virke.

Præstemangeludvalget foreslår i den forbindelse, at de teologiske fagområder på Københavns Universitet og Aarhus Universitet skal indgå i det rådgivende udvalg sammen med repræsentanter for biskopperne, Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter (FUV) samt fra Kirkeministeriet.

Præstemangeludvalget finder, at finansiering af udgifter i forbindelse med den teologiske efteruddannelse skal afholdes af de pågældende ansøgere.

Præstemangeludvalget er endelig af den opfattelse, at den foreslåede udvidelse af adgangen til at søge præstestillinger i folkekirken alene bør gælde, så længe der vurderes at være en generel risiko for, at ledige præsteembeder ellers ikke kan blive besat på grund af mangel på kvalificerede ansøgere. Præstemangeludvalget foreslår derfor, at kirkeministeren skal vurdere det fortsatte behov for udvidelsen, og i forlængelse heraf fremsætte forslag om revision af loven i folketingsåret 2030/2031.

3. Kirkeministeriets overvejelser og lovforslagets udformning

Kirkeministeriet er enig i Præstemangeludvalgets synspunkt om, at hovedvejen til ansættelse som præst i folkekirken er og fortsat skal være en teologisk kandidatgrad fra et dansk universitet, jf. ansættelseslovens § 1, stk. 1, nr. 1.

Kirkeministeriet vurderer på baggrund af indikationer og prognoser for til- og afgang af præster i folkekirken i de kommende år, at der er grund til at iværksætte en flerhed af initiativer til imødegåelse af præstemangel i en periode, hvor store årgange ventes at gå på pension, og hvor der ikke på kort sigt er udsigt til, at antallet af nye teologiske kandidater fra universiteterne vil være tilstrækkeligt til at dække behovet. Kirkeministeriet noterer sig i den sammenhæng, at udbuddet af kvalificerede ansøgere til præstestillinger i folkekirken også påvirkes af, at både nyuddannede teologer og erfarne præster i større grad end tidligere følger mønsteret på det øvrige arbejdsmarked og søger forskellige stillinger i og uden for folkekirken i løbet af deres arbejdsliv.

Kirkeministeriet kan på den baggrund i det væsentlige tilslutte sig Præstemangeludvalgets forslag om i en periode at indføre en supplerende adgangsvej for at søge præstestilling i folkekirken for personer, som har bestået en anden kandidateksamen end den teologiske, og som gennemfører en individuelt sammensat teologisk efteruddannelse i henhold til den foreslåede nye bestemmelse i ansættelseslovens § 3 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 1.

Kirkeministeriet foreslår dog visse præciseringer i Præstemangeludvalgets udkast til lovforslag.

Præstemangeludvalget har med henvisning til en formulering i den tidligere akademikerbestemmelse, som var gældende i perioden 1962-1985 foreslået, at den supplerende adgang til at søge præstestilling

i folkekirken kun skulle finde anvendelse, når særlige omstændigheder gjorde sig gældende. Det fremgår af Præstemangeludvalgets betænkning, at der herved sigtes på andre erfaringer hos ansøger end den pågældendes uddannelsesniveau, uden at disse erfaringer og egenskaber dog præciseres nærmere.

Kirkeministeriet foreslår, at en vurdering af sådanne særlige omstændigheder ikke indgår som betingelse for at kunne opnå tilladelse til at søge præsteembede i folkekirken efter den foreslåede nye bestemmelse i ansættelseslovens § 3 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 1.

Det bemærkes i den forbindelse, at den foreslåede supplerende adgangsvej ikke ændrer på den eksisterende mulighed i ansættelseslovens § 2, for, at en biskop kan indstille en ikke-teolog – uanset uddannelsesbaggrund – til at søge præsteembede i folkekirken, hvis den pågældende har udvist helt særlige egenskaber, der har betydning for arbejdet som præst. Kirkeministeriet finder således, at muligheden for at tillægge en ansøgers særlige egenskaber betydning for at give tilladelse til at søge præsteembede i folkekirken, er tilstrækkeligt tilgodeset med den eksisterende bestemmelse i ansættelseslovens § 2. Denne bestemmelse vil fortsat kunne anvendes efter dens hensigt, samtidig med at den foreslåede nye bestemmelse i ansættelseslovens § 3 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 1, vil udvide adgangen til at søge præstestillinger med udgangspunkt i den pågældendes uddannelsesniveau.

I en overgangsperiode indtil den foreslåede nye adgangsvej for at søge præstestilling i folkekirken får effekt gennem ansøgers gennemførelse af den forudsatte teologiske efteruddannelse, kan der blive tale om en vis øget anvendelse af ansættelseslovens § 2. Der lægges herved vægt på, at også tilladelse til at søge præsteembede i folkekirken efter § 2 forudsætter, at den pågældende består en af kirkeministeren fastsat prøve, samt at en øget anvendelse af § 2 kun finder sted i en kortere periode på få år. Det vurderes på den baggrund, at forudsætningen i forarbejderne til § 2 om, at "der gennemsnitlig kun bliver tale om ganske enkelte tilladelser årlig", vil være opfyldt.

Præstemangelsudvalget har desuden ikke taget aktivt stilling til, om ansøgere med udenlandsk eksamen kan komme i betragtning, og hvilket niveau en eksamen fra en udenlandsk højere læreanstalt i givet fald skal have. Dette er præciseret, således at ansøgere i henhold til § 3 a, stk. 1, skal have bestået kandidateksamen ved et dansk universitet eller anden offentlig anerkendt udenlandsk eksamen på kandidatniveau.

Kirkeministeriet tilslutter sig Præstemangeludvalgets forslag om, at der nedsættes et rådgivende udvalg med deltagelse fra de teologiske fagområder på Københavns Universitet og Aarhus Universitet samt repræsentanter for biskopperne, Folkekirken Uddannelses- og Videnscenter (FUV) og Kirkeministeriet.

Ifølge Præstemangeludvalgets forslag skal udvalget afgive indstilling til kirkeministeren om såvel ansøgninger om tilladelse til at søge præstestilling efter den foreslåede § 3 a, stk. 1, som den individuelle sammensætning af den pågældendes teologiske efteruddannelse i henhold til den foreslåede § 3 a, stk. 2. Da den foreslåede supplerende adgangsvej alene tager sigte på ansøgernes uddannelsesmæssige kvalifikationer, finder Kirkeministeriet det ikke nødvendigt at inddrage et sagkyndigt udvalgs vurdering af, om en ansøger skal meddeles tilladelse til at søge præstestilling i folkekirken i henhold til en ny § 3 a, stk. 1. Kirkeministeriet foreslår i stedet, at udvalgets indstilling alene inddrages i forhold til sammensætningen af den nødvendige teologiske efteruddannelse i henhold til en ny § 3 a, stk. 2, jf. lovforslagets § 1, nr. 1.

Kirkeministeriet tilslutter sig Præstemangeludvalgets forslag om, at kirkeministeren kan fastsætte nærmere bestemmelser om bl.a. udvalgets sammensætning og virke.

Kirkeministeriet forudsætter herved, at ministeren f.eks. også vil kunne fastsætte nærmere bestemmelser om, hvilke hensyn det rådgivende udvalg skal vægte, når det skal komme med indstilling om sammensætningen af den teologiske efteruddannelse til personer, der anmoder om

tilladelse til at søge præstestillinger i folkekirken, i henhold til den nye bestemmelse i ansættelseslovens § 3 a, lovforslagets § 1, nr. 1.

Kirkeministeriet vil i den forbindelse fastsætte nærmere bestemmelser med henblik på, at den teologiske efteruddannelse sammensættes af fag, der er tilgængelige på de teologiske uddannelser ved henholdsvis Københavns Universitet og ved Aarhus Universitet, og at efteruddannelsen som udgangspunkt skal bestå af teologiske kernefag som nytestamentlig græsk, eksegesi, kirkehistorie, praktisk teologi, dogmatik og etik, alt efter ansøgerens forudgående kompetencer og kvalifikationer.

I tillæg til den individuelt sammensatte teologiske efteruddannelse af fag, der udbydes på de teologiske universitetsuddannelser, forudsættes det, at ansøgeren gennemgår den forberedende uddannelse ved pastoralseminariet svarende til et semester, inklusiv anvist praktik.

Med henblik på at sikre, at den enkelte ansøger opnår en tilstrækkelig teologisk ballast til at kunne varetage et præsteembede i den danske folkekirke, forventes den samlede varighed af den teologiske efteruddannelse som udgangspunkt at være 3 år, inklusive den forberedende uddannelse ved pastoralseminariet. Den samlede vægt af teologiske universitetsfag forventes således at udgøre 150 ECTS-point, afhængig af den enkelte ansøgers forudgående kompetencer og kvalifikationer.

Med henblik på i muligt omfang at tage hensyn til ansøgere med sideløbende erhvervsarbejde og/eller bopæl uden for universitetsbyerne vil det teologiske efteruddannelsesforløb kunne gennemføres som deltidsstudier (med afledt betydning for den samlede varighed), eller som fjernstudier gennem udnyttelse af universiteternes eksisterende tilbud og teknologiske muligheder for fjernundervisning.

Kirkeministeriet tilslutter sig Præstemangeludvalgets forudsætning om, at udgifter i forbindelse med den teologiske efteruddannelse afholdes af den enkelte ansøger, svarende til principperne for øvrig efter- og videreuddannelse ved brug af universiteternes udbud af enkeltfag, åbent universitet og lignende. Universiteterne fastsætter selv taksterne for bruger- og deltagergebyr i henhold til Bekendtgørelse nr. 24 af 9. januar 2020 om deltidsuddannelse ved universiteterne. Deltagelse på pastoralseminariet sker på samme vilkår som for studerende med en teologisk kandidatgrad. Der opkræves ikke deltagergebyr for at følge pastoralseminariet under FUV, som finansieres af Folkekirkens Fællesfond.

Kirkeministeriet tilslutter sig endelig Præstemangeludvalgets forslag om, at det fortsatte behov for lovforslagets bestemmelser i § 1, nr. 1, skal vurderes, og at der i forlængelse heraf fremsættes forslag til eventuel revision af loven i folketingsåret 2030/2031.

4. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslaget har ingen væsentlige økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

Lovforslaget kan have væsentlige regionale og landdistriktsrelaterede konsekvenser, idet ændringerne af ansættelsesloven bl.a. kan sigte mod at afhjælpe præstemangel, der er udtalt flere steder i landdistrikterne. I så fald må det forventes, at lovændringen medfører positive konsekvenser for landdistrikterne.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser for borgere

Lovforslaget vil have økonomiske konsekvenser for de borgere, der ønsker at benytte sig af den i lovforslagets § 1, nr. 1 nævnte mulighed for at søge præstestilling i folkekirken, efter at de har bestået en teologisk efteruddannelse.

Lovforslaget har ingen økonomiske konsekvenser for andre borgere.

7. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ikke miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslaget har, som en del af Præstemangeludvalgets betænkning, været sendt i høring fra den 10. september 2018 til den 8. oktober 2018 hos folkekirkens biskopper, Danmarks Provsteforening, Den danske Præsteforening, Landsforeningen af Menighedsråd, Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, Det Teologiske Fakultet ved Københavns Universitet, Fakultetet Arts ved Aarhus Universitet, Menighedsfakultetet, Dansk Bibel-Institut og Datatilsynet. Det foreliggende udkast til lovforslag er tilpasset på flere punkter i lyset af denne høring.

10. Sammenfattende skema

Samlet vurdering af konsekvenserne af lovforslaget

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør "Ingen")	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør "Ingen")
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Implementeringskonsekvenser for stat, regioner og kommuner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	En udgift for de, der benytter sig af den foreslåede § 3 a, stk. 2. Ellers ingen.
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering/Overimplementering	Ja	Nej x

af EU-retlige minimumsforpligtelser (sæt x)	
---	--

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Det følger af ansættelseslovens gældende § 1, stk. 1, at personer som skal ansættes i præstestillinger i den danske folkekirke enten skal have 1) bestået teologisk kandidateksamen fra et dansk universitet, 2) have virket som præst i den grønlandske kirke og have bestået den af Landstinget i Grønland forordnede videregående uddannelse i kirkekundskab, samt beherske det danske sprog, eller 3) i mindst 7 år have virket som præst for evangelisk-lutherske frimenigheder, der opfylder betingelserne for at få folkekirkens kirker overladt til brug, hvis biskoppen i det stift, hvor vedkommende senest har virket som frimenighedspræst, anbefaler det.

Med forslaget til § 3 a, stk. 1, gives der mulighed for, at personer, der ikke opfylder betingelserne i den gældende § 1, stk. 1, men har bestået kandidateksamen ved et dansk universitet eller anden offentlig anerkendt eksamen på kandidatniveau, kan få tilladelse til at søge præstestillinger i folkekirken.

Bestemmelsens formål er at modvirke mangel på kvalificerede ansøgere til ledige præsteembeder i folkekirken, ved at udvide antallet af potentielle ansøgere.

Det forudsættes, at ansøgere til præstestillinger som hovedregel fortsat har bestået teologisk kandidateksamen fra et dansk universitet, jf. bestemmelsen i ansættelseslovens § 1, stk. 1, nr. 1. Når forslaget til § 3 a, stk. 1, stiller som betingelse, at vedkommende ansøger har bestået kandidateksamen ved et dansk universitet eller anden offentlig anerkendt udenlandsk eksamen på kandidatniveau, er det udtryk for, at den forudsete kortere teologiske efteruddannelse vurderes at måtte fordre en eksisterende uddannelse på kandidatniveau for at give et tilstrækkeligt, samlet uddannelsesniveau. Arbejdet som præst i folkekirken er således bl.a. kendetegnet ved at indeholde en mangfoldighed af akademiske discipliner, f.eks. i arbejdet med kommunikation, kultur, værdier, etiske spørgsmål, filosofi, formidling, sprog, historie, litteratur og almen dannelse.

Af den foreslåede bestemmelse i § 3 a, stk. 2, fremgår det, at der stilles krav om, at vedkommende har bestået en individuelt sammensat teologisk efteruddannelse på baggrund af ansøgerens forudgående kompetencer og kvalifikationer, hvis vedkommende skal gives tilladelse til at søge præstestillinger i folkekirken.

Det følger af bestemmelsens ordlyd, at det er et ufravigeligt krav for personer, der ønsker adgang til at søge præstestillinger i folkekirken i henhold til den foreslåede § 3 a, at vedkommende består en teologisk efteruddannelse.

Det følger af bestemmelsen, at kirkeministeren fastsætter sammensætningen af den teologiske efteruddannelse i det enkelte tilfælde.

Det forudsættes, at den teologiske efteruddannelse skal sammensættes af fag, der er tilgængelige på de teologiske uddannelser ved henholdsvis Københavns Universitet og ved Aarhus Universitet. Den teologiske efteruddannelse skal som udgangspunkt bestå af teologiske kernefag som nytestamentlig græsk (teksterne skal kunne læses på græsk), eksegesi (læsning af gammel- og nytestamentlige skrifter), kirkehistorie, praktisk teologi, dogmatik og etik (troslære og etisk argumentation med fokus på samspillet mellem tradition og samtid) alt efter ansøgerens forudgående kompetencer og kvalifikationer. Det er således ikke forudsat, at der skal oprettes nye egentlige uddannelsesforløb eller

-moduler med henblik på alene at tilgodese personer, der ønsker at opnå adgang til at søge præstestillinger i henhold til den foreslåede bestemmelse i § 3 a, stk. 1, jf. stk. 2.

I tillæg til den individuelt sammensatte teologiske efteruddannelse af fag, der udbydes på de teologiske universitetsuddannelser, forudsættes det, at ansøgeren gennemgår den forberedende uddannelse ved pastoralseminariet svarende til et semester, inklusiv anvist praktik.

Den samlede varighed af den teologiske efteruddannelse forventes som udgangspunkt at være 3 år, inklusive den forberedende uddannelse ved pastoralseminariet. Den samlede vægt af teologiske universitetsfag forventes således at udgøre 150 ECTS-point, afhængig af den enkelte ansøgers forudgående kompetencer og kvalifikationer.

Med henblik på i muligt omfang at tage hensyn til ansøgere med sideløbende erhvervsarbejde og/eller bopæl uden for universitetsbyerne vil det teologiske efteruddannelsesforløb kunne gennemføres som deltidsstudier (med afledt betydning for den samlede varighed), eller som fjernstudier gennem udnyttelse af universiteternes eksisterende tilbud og teknologiske muligheder for fjernundervisning.

Det fremgår desuden af den foreslåede bestemmelse i § 3 a, stk. 3, at personer, der i henhold til stk. 2 skal bestå en teologisk efteruddannelse, selv må afholde de dermed forbundne udgifter.

Sådanne udgifter omfatter blandt andet bruger- og deltagergebyr på de fag, som udbydes på de teologiske universitetsuddannelser, og som indgår i den individuelt sammensatte teologiske efteruddannelse. Hertil kommer udgifter til studieböger og andet relevant studiemateriale mv., på tilsvarende vis som øvrige studerende. Udgifter forbundet med deltagelse på pastoralseminariet sker på samme vilkår som for studerende med en teologisk kandidatgrad. Der opkræves ikke deltagergebyr for at følge pastoralseminariet under Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, som finansieres af Folkekirkens Fællesfond.

Det fremgår af den foreslåede bestemmelse i § 3 a, stk. 4, 1. pkt., at kirkeministeren bemyndiges til at nedsætte et rådgivende udvalg, der skal afgive indstilling til kirkeministeren om sammensætningen af den teologiske efteruddannelse i henhold til stk. 2.

Det fremgår desuden af den foreslåede bestemmelse i § 3 a, stk. 4, 2. pkt., at kirkeministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere bestemmelser om § 3 a, stk. 4, 1. pkt., herunder om udvalgets sammensætning og virke.

Det forudsættes herved, at kirkeministeren vil kunne fastsætte nærmere bestemmelser om, hvilke hensyn det rådgivende udvalg skal vægte, når det skal komme med indstilling om sammensætningen af den teologiske efteruddannelse til personer, der anmoder om tilladelse til at søge præstestillinger i folkekirken i henhold til den foreslåede bestemmelse i § 3 a, stk. 1. Indstillingen fra det rådgivende udvalg skal være begrundet og indeholde oplysning om hvilke elementer, der er lagt til grund for indstillingen, og indeholde en klar beskrivelse af de fag, kurser, moduler eller lignende, der skal gennemføres og bestås for, at det rådgivende udvalg finder, at den pågældende ansøger vil opnå et tilstrækkeligt teologisk fagligt niveau til at kunne varetage stillingen som præst i den danske folkekirke.

Det rådgivende udvalg forventes som udgangspunkt at bestå af repræsentanter fra de teologiske fagområder på Københavns Universitet og Aarhus Universitet samt repræsentanter for biskopperne, Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter (FUV) og Kirkeministeriet.

Det forudsættes endelig, at kirkeministeren kan fastsætte nærmere bestemmelser om mødeaktivitet, forretningsorden mv. for udvalget.

Til § 2

Med forslaget til § 2, *stk. 1*, foreslås, at loven skal træde i kraft den 1. januar 2021.

Med lovforslagets § 2, *stk. 2*, foreslås det, at kirkeministeren fremsætter forslag om revision af lovforslagets § 1 i folketingsåret 2030-31. Forslaget skal tage udgangspunkt i en vurdering af det fortsatte behov for bestemmelsen.

Formålet er at sikre, at den foreslåede udvidelse af adgangen til at søge præstestillinger i folkekirken alene bør gælde, så længe der vurderes at være en generel risiko for, at ledige præstestillinger ellers ikke kan blive besat på grund af mangel på kvalificerede ansøgere.

Til § 3

Det foreslås i § 3, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.

Hovedloven gælder ikke for Grønland, og Færøerne har i 2007 overtaget samtlige opgaver vedrørende sagsområdet »Folkekirken« og har dermed også kompetencen til at fastsætte regler om folkekirkens ansættelsesvilkår på Færøerne.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

<i>Gældende formulering</i>	<i>Lovforslaget</i>
	<p style="text-align: center;">§ 1</p> <p>I lov om ansættelse i stillinger i folkekirken m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 864 af 25. juni 2013, foretages følgende ændringer:</p>
	<p>1. Efter § 3 indsættes:</p> <p>”§ 3 a. Kirkeministeren kan efter anmodning give en person, der ikke opfylder betingelserne i § 1, stk. 1, men har bestået kandidateksamen ved et dansk universitet eller anden offentlig anerkendt udenlandsk eksamen på kandidatniveau, tilladelse til at søge præstestillinger i folkekirken.</p> <p><i>Stk. 2.</i> For at få tilladelse til at søge præstestilling i folkekirken i henhold til stk. 1 stilles der krav om, at vedkommende har bestået en individuelt sammensat teologisk efteruddannelse på baggrund af ansøgerens forudgående kompetencer og kvalifikationer. Efteruddannelsens sammensætning fastsættes i det enkelte tilfælde af kirkeministeren.</p> <p><i>Stk. 3.</i> Personer, der ønsker en teologisk efteruddannelse i henhold til stk. 2, afholder selv de dermed forbundne udgifter.</p> <p><i>Stk. 4.</i> Kirkeministeren bemyndiges til at nedsætte et rådgivende udvalg, der skal afgive indstilling til kirkeministeren om sammensætningen af den teologiske efteruddannelse i henhold til stk. 2. Kirkeministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere bestemmelser herom, herunder om udvalgets sammensætning og virke.”</p>
	<p style="text-align: center;">§ 2</p> <p><i>Stk. 1.</i> Loven træder i kraft den 1. januar 2021.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Kirkeministeren fremsætter i folketingsåret 2030/2031 forslag om revision af denne lovs § 1.</p>
	<p style="text-align: center;">§ 3</p> <p>Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.</p>